

Ooperi „Faust“ muusikalisest teostusest

RT „ESTONIAS“

Stseen Ch. Gounod' ooperi „Faust“ I vaatusest RT „Estonia“ laval (vasakult): Mefistofeles (T. Kuusik) ja Faust (M. Taras)

Käesoleva hooaja veebruaris tõi „Estonia“ teater lavale Ch. Gounod' ooperi „Faust“.

Fausti kuulsa kirjandusliku originaali progressiivne tähtsus seisneb tema sügavas ning oma aja kohta eesrindlikus sotsiaalses idees, mille Goethe väljendas keskaegse legendi kaudu „mustkunstnik“ doktor Faustist: idees individualistlike ning ebateaduslike katsete viljatusest tungida „elu saladustesse“, millised katsed aga teevad inimese teadlikuks reaalsema eesmärgi vajadusest elus, s. o. tegutsemisest ühiskondlikult kasuliku tööga.

Ooper „Faust“ ei mõtesta kuigi ulatuslikult lahti kirjandusliku originaali ideed, see-eest aga kriipsutab ta alla teisi meile väärtuslikke jooni Goethe teoses, mida Goethe ise nimetas „puhta inimsuse triumfiks“. Ooperis on see „inimsuse triumf“ esindatud Margareta kujus. Muusikas väljendub Margareta sisemine ilu, tema inimlikkus annavad sellele kujule suure ideelis-kõlbelise jõu, mille ees Mefistofelese tige tembutamine tundub tühisena ja mis Margareta tunded asetab võrratult kõrgemale Fausti mõõduvaist tundepuhanguist.

Ooperi selgeilmelised muusikalispühholoogilised esiloomustused, teravalt esitatud dramaatilised situatsioonid ja muusikakeele üllas lihtsus aitavad kaasa ooperi elulisusele ja tagavad talle pälvitud tähelepanu nõukogude kuulajate poolt.

Kuidas õnnestus „Estonia“ teatri ooperikollektiivil selle ooperi esitus?

Suur külastajate arv ja publiku soe suhtumine ooperi osade täitjaisse annavad tunnistust, et lavastaja ja näitlejad on suutnud ooperi sisu publikule mõistetavaks teha, ehkki mitte kõik ühesugusel määral.

Kõigepealt tahaksime nentida ENSV teenelise kunstniku E. Maasiku andekat esinemist, tema hästi tabatud püüdlusi Margareta kuju loomisel. Selle kuju lahtimõtestamine on E. Maasikul õige. Ta tõstab esile Margareta kõlbelist ilu, mida ta väljendab oma intonatsioonide, liigutuste ja žestide tagasihoidlikkuses ning karges puhtuses. Kuid näitleja ei oma veel siiski täit sõltumatust oma õigete loominguliste kavatsuste väljendamisel ja ei arvesta oma osa tõlgitsemisel küllalt kõiki proportsioone. Nii näiteks vaesustab E. Maasik ilmselt selle osa vokaalset külge, püüdes joonistada Margareta neitsi-likkust vokaalselt liigse tagasihoidlikkusega. See on märgatav pärlikeetseenis, kus laululised intonatsioonid nõuavad suuremat sära, samuti „Thule kuninga“ laulus, kus iseenesest põhjendatud hääleline tagasihoidlikkus mõjub siiski mõnevõrra utreerituna ning kunstlikuna.

Suurt tööd on teinud ka Margareta osa dubleerija ENSV teeneline kunstnik M. Rungi. Tema lavalised taotlused on õiged ning põhjendatud. Näitlejale tahaks vaid soovitada, et ta oma häält rohkem tagasi hoiaks, taotleks suuremat mitmekesisust intonatsioonides seoses Margareta hingelise seisundiga ja tema tundevarjundite reljeefsemat tõlgitsust.

Mefistofelese osas esinevad ENSV teeneline kunstnik T. Kuusik ja A. Pärn. Mefistofeles on Margareta ideeline antipood: temas on kehastunud kurjuse jõud. Nii Goethe kui Gounod' on Mefistofeles antud efektse veiderdajana, kes sädeleb sarkastilise teravmeelsusega. See on väga raske ja ühtlasi silmapaistev osa. Temas on iga liigutus, iga intonatsioon mürgine pilge.

Selle osa täitmise näitas T. Kuusik ka seekord suurepäraseid vokaalseid võimeid. Kuigi T. Kuusik loob ka lavaliselt üldiselt usutavalt markantse Mefistofelese kuju, võimaldades publikule aistida Mefistofelese kuju kontuure, peame siiski märkima, et kunstnik ei ole oma osakäsitlusel täiel määral ära kasutanud kõiki teoses leiduvaid rikkalikke võimalusi lõplikult viimistletud kuju loomiseks. Näitleja on nähtavasti alahinnanud kuju ideelist külge ega püüa alati rikkastada vokaalset partiid sisulis-dramaatiliste mõttenüanssidega.

T. Kuusik annab tavaliselt oma ooperiosades hääleliselt väga head, kuid lavaliselt mõnikord üksluised kujud, mis ei võimalda näiteks täiel määral eraldada Kuusik-Figaro t Kuusik-Mefistofelesest. Mefistofelese intonatsioonides tahaks kuulda rohkem mürgist teravust, tema liigutustes rohkem poseerimist ja skulptuurset reljeefust.

Teine Mefistofelese osa kehastaja, A. Pärn, on saavutanud Kuusikust vähemate hääleliste võimaluste juures hinnata- vaid lavalisi resultate. Näitleja on kahtlemata lavaliselt tõusuteel. Mefistofelese osale omased „sarkastilise komöödiandi“ iseärasused on A. Pärna poolt antud kujukalt ning veenvalt.

Fausti osas esineb ENSV teeneline kunstnik M. Taras. Lugupidamist väärivad selle näitleja hääleline vastupidavus, püsivus ja sisemine teadlikkus. Tema õlgadel lasub selle vokaalselt pingutava, kõrge tessituuriga osa raskus, mis pole jõukohane kaugeltki mitte igale tenorile.

Oma osa kujundamisel on Tarasele kohati heaks innustuseks ta partneri andekas mäng. Nii tekitab tugeva mulje tema duett Maasik-Margaretaga, sest viimase siiras esinemine aitab tal leida vastavaid sooje ning südamlikke noote.

Valentini osas esinevad näitlejad V. Veikat ja G. Ots

Oper „Faust“ ei mõtesta kuigi ulatuslikult lahti kirjandusliku originaali ideed, see-est aga kriipsutab ta alla teisi meile väärtuslikke jooni Goethe teoses, mida Goethe ise nimetas „puhta inimsuse triumfiks“. Ooperis on see „inimsuse triumf“ esindatud Margareta kujus. Muusikas väljendub Margareta sisemine ilu, tema inimlikkus annavad sellele kujule suure ideelis-kõlbelise jõu, mille ees Mefistofelese tige tembutamine tundub tühisena ja mis Margareta tunded asetab võrratult kõrgemale Fausti mõõduvaist tundeühendust.

Ooperi selgeimelised muusikalispühholoogilised iseloomustused, teravalt esitatud dramaatilised situatsioonid ja muusikakeele üllas lihtsus aitavad kaasa ooperi elulisusele ja tagavad talle pälvitud tähelepanu nõukogude kuulajate poole.

Kuidas õnnestus „Estonia“ teatri ooperikollektiivil selle ooperi esitus?

Suur külastajate arv ja publiku soov suhtumine ooperi osade täitjaisse annavad tunnistust, et lavastaja ja näitlejad on suutnud ooperi sisu publikule mõistetavaks teha, ehkki mitte kõik ühesugusel määral.

Maasik ilmest selle osa vokaalselt külge, püüdes joonistada Margareta neitsikkust vokaalselt liigse tagasihoidlikkusega. See on märgatav pärlikeestseenis, kus laululised intonatsioonid nõuavad suuremat sära, samuti „Thule kuninga“ laulus, kus iseenesest põhjendatud hääleline tagasihoidlikkus mõjub siiski mõnevõrra utreerituna ning kunstlikuna.

Suurt tööd on teinud ka Margareta osa dubleerija ENSV teeneline kunstnik M. Rungi. Tema lavasised taotlused on õiged ning põhjendatud. Näitlejale tahaks vaid soovitada, et ta oma häält rohkem tagasi hoiaks, taotleks suuremat mitmekesisust intonatsioonides seoses Margareta hingelise seisundiga ja tema tundevarjundite reljefsemat tõlgitsust.

Mefistofelese osas esinevad ENSV teeneline kunstnik T. Kuusik ja A. Pärn. Mefistofeles on Margareta ideeline antipood: temas on kehastunud kurjuse jõud. Nii Goethe kui Gounod'i on Mefistofeles antud efektse veiderdajana, kes sädeleb sarkastilise teravmeelsusega. See on väga raske ja ühtlasi silmapaistev osa. Temas on iga liigutus, iga intonatsioon mürgine pilge.

T. Kuusik annab tavaliselt oma ooperiosades hääleliselt väga head, kuid lavaliselt mõnikord üksluised kujud, mis ei võimalda näiteks täiel määral eraldada Kuusik-Figarot Kuusik-Mefistofelesest. Mefistofelese intonatsioonides tahaks kuulda rohkem mürgist teravust, tema liigutustes rohkem poseerimist ja skulptuurset reljefisust.

Teine Mefistofelese osa kehastaja, A. Pärn, on saavutanud Kuusikust vähemate hääleliste võimaluste juures hinnatavaid lavalisi resultate. Näitleja on kahtlemata lavaliselt tõusuteel. Mefistofelese osale omased „sarkastilise komöödiandi“ iseärasused on A. Pärna poolt antud kujukalt ning veenvalt.

Fausti osas esineb ENSV teeneline kunstnik M. Taras. Lugupidamist väärivad selle näitleja hääleline vastupidavus, püsivus ja sisemine teadlikkus. Tema õlgadel lasub selle vokaalselt pingutava, kõrge tessituuriga osa raskus, mis pole jõukohane kaugeltki mitte igale tenorile.

Oma osa kujundamisel on Tarasele kohati heaks innustuseks ta partneri andekas mäng. Nii tekitab tugeva mulje tema duett Maasik-Margaretaga, sest viimase siiras esinemine aitab tal leida vastavaid sooje ning südamlikke noote.

Valentini osas esinevad näitlejad V. Veikat ja G. Ots

V. Veikat omab erakordseid lavalisi võimeid ja ilusat häält. Tema esituses on Valentin täis mehist ilu ja suursugusust. Veikati mõnevõrra häälelised defektid kõrgemas registris on meie arvates kõrvaldatavad, kui näitleja oma hääle kallal pidevalt töötab.

Mahedama, kuid sümpaatse kuju Valentini loob G. Ots, kes väikese häälematerjali juures köidab hea vokalisatsiooniga.

Siebeli osa täidab E. Eesmaa muusikaalselt ning rütmikindlalt, hästi valitsedes oma väikeseulatuslikku häält. Nooruslikult naiivne ja veidi eksalteeritud nooruk Siebel tundub tema esituses reaalsena ja loomulikuna.

Hästi on seatud „Fausti“ tantsud, eriti Valpurgöö-stseenis (lavastaja A. Koit).

Valpurgöö koreograafilise osa õnnestumisele aitavad suuresti kaasa kaunid ning stiilsed kostüümid (ENSV teeneline kunstitegelane N. Mei) ja dekoratsioonid (ENSV teeneline kunstitegelane V. Haas). Nende kahe oma ala meistri töö pälvib vaataja sooja ning siirast tänu.

Ooperi muusikaline ansambel (orkester, koor ja solistid) jätab üldiselt rahuldava, kuid mitte täiesti viimistletud töö mulje. Mõnedes stseenides, nagu näiteks Valentini surma stseenis, õnnestus dirigendil (P. Nigula) rütmilise kooskõlastatuse kõrval saavutada reljefseid ning mõjuvaid dünaamilisi varjundeid. Teisest küljest aga jätvad mõned stseenid, nagu teise vaatuse omad, rütmilise ansambli suhtes palju soovida. Samuti tahaks kuulda suuremat rütmilist kooskõlastust Fausti ja Mefistofelese dueti lõpplausetes esimeses vaatuses. Kooristseenides, ka seekord, tajusime meeste hääle (eriti tenorite partii) vähest kõlavust.

Üldiselt õnnestunult lahendatud lavastuse (G. Tugolesov) puhul tuleb loota, et ooperi järgnevate ettekannete jooksul saavutatakse näitlejate osade täitmises veelgi suuremat viimistlemist ja kogu esinejate ansambliise töö täiustamist.

S. Milovsk

Seltsimees Stalinile tehtavate kingituste ideekavandite võistlus

ULKNU XI kongressi kokkutulekut tähistavate ürituste sarjas kuulutas Tallinna Riiklik Tarbekunstinstituut oma üliõpilastele välja seltsimees J. V. Stalinile tehtavate kingitusesemete ideekavandite võistluse, millede esitamise tähtajaks oli ette nähtud 23. veebr. s. a. Kavandite hindamiseks moodustatud žürii, koosseisus prof. Adamson-Eric, prof. F. Sannamees, dots. B. Lukats, dots. E. Okas, ENSV Kunstidevalitsuse juhataja sm. K. Ird, Kunstidevalitsuse juhataja asetäitja sm. E. Kuusik, ULKNU Keskkomitee esindaja sm. Palm ja EK(b)P Mererajooni komitee sekretär sm. Käger. Võistlusele saabus 91 tööd. Parimaks tunnustati graa-

fikakateedri IV kursuse üliõpilase Olev Soansi kavandid, kellele omistati I preemia. II preemia vääriliselt tunnustati kunstilise tekstiili ja kostüümi kateedri IV kursuse üliõpilase Leida Madissoni kavandid, kuna III preemia omistati graafikakateedri IV kursuse üliõpilasele Natalia Siisajevale.

Peale üleinstituudilisel parimateks tunnustatud kavandite määras žürii veel eripreemiaid iga kursuse parimale tööle. Valik võistlustöödest esitatakse ULKNU XI kongressi tähistamiseks korraldataval näitusel Tallinnas.

Pildil: grupp preemiaid omandanud instituudi üliõpilasi.

Kunstikroonikat

Lähemal päevil saabub Tallinna ja avatakse Kunstihoone näitusruumes rändnäitus, mis koosneb Nõukogude Liidu rahvaste loomingust. Rikkalikult on esitatud vaipu, tikandeid, keraamikat jm. Osa väljapanekuid on kujutava kunsti valdkonnast, maale, joonistusi ja skulptuurteoseid. Rändnäituse korraldajaks on N. K. Krupskaja nim. üleliiduline Rahvaloomingu Keskmaja. Tallinna saabus näitus Riiast.

Eesti Nõukogude Kunstnike Liidu rändnäituste žürii, koosseisus P. Aavik, E. Einman, R. Kaljo, V. Karrus ja E.

Kits, komplekteeris hiljuti rändnäituse Lõuna-Eesti linnade ja asulate jaoks. Rändnäitus koosneb maali- ja graafikateostest, eesti tuntumate kunstnike viimase aja loomingust.

*

Eesti Nõukogude Kunstnike Liidu alustati loengute seeriast „Marksistlikust esteetikast“. Lektoriks on kunstiteadlane dots. L. Soonpää, kes võttis osa läinud aasta lõpu Moskvas korraldatud vastavast seminarist, kuhu oli kutsutud esindajaid kõikide liiduvabariikide kunstiteadlastest.